

RECERCA

70

LA COLOMA I L'ANYELL

MEDITACIONS SOBRE EL CRIST I L'ESPERIT

Un monjo de l'Església d'Orient

LA COLOMA I L'ANYELL

MEDITACIONS SOBRE EL CRIST I L'ESPERIT

UN MONJO DE L'ESGLÉSIA D'ORIENT

Dedicat al Pare Julià Maristany sj.

«...Joan veié que Jesús venia cap a ell,
i exclamà: Mireu l'Anyell de Déu,
el qui lleva el pecat del món...» (Jn 1,29)

«...I Joan testimonià encara: He vist l'Esperit
que baixava del cel com una Coloma
i es posava damunt d'ell...» (Jn 1,32)

I.

Joan Baptista ha vingut per donar testimoniatge. Ha estat el testimoni per excel·lència. Ha estat testimoni de Jesús: *Vingué a donar testimoni de la llum* (Jn 1,7). Però alhora i sovint ha estat també testimoni de l'Esperit, ell que havia estat *ple de l'Esperit Sant ja des de les entranyes de la mare* (Lc 1,15). El mateix home que ha anunciat als seus deixebles l'Anyell de Déu, ha vist la Coloma baixar sobre el Messies. Joan ha estat l'herald d'aquest enllaç diví: la Coloma i l'Anyell. Ha estat el missatger del ministeri conjunt de l'Esperit i del Verb.

Aquest ministeri conjunt, aquesta acció inseparable s'han exercit des dels orígens de la creació. El llibre del Gènesi ens mostra l'Esperit de Déu planant sobre la superfície de les aigües (Gn 1,2), és a dir, del caos primigeni. Es fa servir un verb hebreu que suggereix la imatge d'un ocell que cova. (I sigui el que sigui el caos del món, sigui el que sigui el caos de la nostra ànima, queda una potent esperança, perquè

l'Esperit no deixa de 'covar' les nostres fosques pregoneses). D'altra banda el quart Evangeli declara que el Verb –el Pensament, la Paraula de Déu– era des del començament amb el Pare i que *per ell tot ha vingut a l'existència* (Jn 1,3). Així, des dels seus inicis, l'obra divina es troba i queda situada sota el signe de la Coloma i de l'Anyell, essent

l'una i l'altre figures de dolçor i de puresa. L'Esperit desplegat sobre el món, l'embolcalla amb el caliu i la tendresa que vessa al damunt seu, mentre que el Verb aclareix, precisa, dóna forma.

L'enllaç «Coloma-Anyell» ens és suggerit també (fins i tot si no arribem a veure-hi una profecia formal) pel sacrifici que Josep i Maria oferiren en la presentació de Jesús al temple. Podien oferir tant un anyell com un parell de coloms (Lv 12,8). I van oferir dues tórtoraes. Eren l'ofrena dels pobres. De fet, convenia que el sacrifici simbòlic d'un anyell fos ofert encara allà on era present l'únic Anyell de Déu, el veritable Anyell pasqual. I al mateix temps l'equivalència de la Coloma i de l'Anyell hi quedava obscurament manifesta.

Es tracta d'ombres i figures. Amb Joan Baptista es fa la plena llum. Ell percep, expressa clarament, el misteri de la Coloma i de l'Anyell. Ell ha «vist» l'Anyell caminant enmig dels homes sota la forma de Jesús i proclama amb fermesa que ha «vist» l'Esperit semblant a una Coloma davallant sobre el Salvador. Aquí es troba esbossat l'ideal de la pietat cristiana: «veure» al mateix temps l'Anyell i la Coloma (i en la seva relació amb el Principi, que és el Pare). «Veure», si no amb els ulls del cos, almenys amb els ulls de la fe, de la pregària i de l'amor. Obtenir una visió, una experiència personal de la distinció i de la unió de l'Anyell i la Coloma. Però, ¿és que hi hem arribat?

II.

En cadascun de nosaltres una experiència així topa amb dues grans dificultats. Una és l'actitud feble, incerta, dubitativa, encongida –gosiàrem dir-ne vacil·lant– envers l'Esperit Sant. Nosaltres no diríem, com deien a Pau els fidels d'Efes: *Ni tan sols no hem sentit dir que hi hagi un Esperit Sant* (Ac 13,2). Certament hem sentit parlar molt d'Ell. I a la pregunta de Pau: *¿Heu rebut l'Esperit Sant després d'haver cregut?* (Ac 19,2) potser respondríem: Nosaltres hem passat per les diverses fases de la iniciació cristiana completa. Amb tot, l'Esperit Sant ens

sembla massa sovint una «cosa» vaga. Ens és difícil de pensar en Ell com en una persona vivent i real. Tenim la temptació de representar-nos-el com una força impersonal, una energia, una puixança. Les mateixes imatges amb què l'Escriptura ens el dibuixa queden flonges, d'alguna manera vaporoses. És alenada, és flama, és aroma, és unció, és una coloma que vola i es posa. És tot això, i no és res de tot això. No són sinó aparences, i tan fugisseres! Ell roman indefinit, inaprehensible! Quin contrast amb el Iahveh de l'Antic Testament que es fa veure, ni que sigui a través d'intermediaris, que parla amb els homes; o amb el Jesús dels nostres Evangelis! Com establir entre l'Esperit i nosaltres aquella relació íntima en què li puguem dir: «Tu» i puguem sentir que ens diu: «Tu?»

L'altra dificultat, freqüent en les ànimes més amarades de pietat, pot venir de la nostra mateixa adhesió a la persona de Jesús. Els qui més se l'estimen, els qui es vinculen a Ell amb una actitud de familiaritat i tendresa, tenen el temor i fins la impressió de perdre'l, o almenys d'allunyar-se'n, si mai proven de «girar-se» vers l'Esperit. Els Fets dels Apòstols, el llibre de l'Esperit Sant, té la seva pròpia atmosfera –la glòria de la Pentecosta– que no és exactament l'atmosfera dels Evangelis. El Crist pentecostal no és exactament semblant (tot i essent-li idèntic) al Jesús de Galilea. Als qui han posat el Déu fet home al bell mig de la seva meditació i de la seva pregària, als qui han «abraçat» el Crist, no els és pas fàcil d'orientar-se vers l'Esperit, d'atènyer la subtil rosada que del matí i al vespre mulla i xopa, sense que veiem caure del cel ni una gota.

Ambdues dificultats estan connectades. Les seves solucions, també. Com més consciència tinguem de la «personalitat» de l'Esperit Sant, més copsarem l'íntima relació que uneix la Coloma a l'Anyell. I com més ens endinsem en l'amor recíproc de l'Anyell i de la Coloma, més veurem l'Esperit afirmar-se com a persona. Aquestes certituds són objecte de Revelació. Però el nostre esforç personal pot contribuir a aclarir-les. Nosaltres podem obtenir que s'hi faci més llum (ni que sigui de manera imperfecta) mitjançant l'intel·lecte ajudat per la gràcia. Tot

i així hi ha altres vies que les de l'especulació discursiva i l'estudi històric.¹ La pregària i l'amor en aplicar-se a la Paraula revelada tenen les seves intuïcions. Retornem, doncs, a l'experiència de Joan. Provem de contemplar allò que ell ha vist. ¿Tal volta en aquesta *contemplatio ad amorem* hi trobarem la sortida a les nostres dificultats?

III.

Joan veu l'Esperit baixant del cel com una coloma i posant-se sobre Jesús. Aquest tret és d'una importància cabdal per a la nostra recerca. El moviment de l'Esperit –en tant que ell esdevé manifest als homes– és un moviment «envers Jesús», un moviment orientat i adreçat cap a l'Anyell. Si no mantenim fermament aquesta veritat primera i essencial, tot quedarà falsificat. Ens trobarem desencaminats en la disjuntiva d'un dualisme, d'un paral·lelisme enganyós.

Des d'ara, doncs, i de manera radical hem de rebutjar la quimera que ha esgarriat tantes intel·ligències d'antuvi nobles i pietoses. Ens referim al somni d'un «tercer regne». El regne de l'Esperit que substituirà Jesús –un regne final que succeirà el regne del Pare. No hi ha cap regne de l'Esperit independent del regne de Déu, que és anunciat a l'Evangelí

¹ Insistim en el fet que aquí no fem res més que una 'meditació', no es pretén en absolut fer un estudi de teologia ni d'exegesi. Per això no donem referències ni bibliografia. La literatura sobre la qüestió és immensa: no és cosa de llançar-nos aquí sobre aquest maremàgnum. No toquem certs punts discutits pels especialistes com ara la relació de l'Esperit Sant amb la gràcia o els sagraments, el *Filioque*, l'epiclesia eucarística, els carismes, la inhabitació de les Tres Persones divines en nosaltres, etc. No és pas que desconeguem la importància d'aquests punts ni els enriquiments espirituals que poden aportar algunes precisions intel·lectuals. Però el nostre propòsit és un altre. No ens adrecem pas als experts. Escrivim molt senzillament per a cors senzills, que coneixen i estimen Jesús nostre Senyor tant com els és concedit, i que voldrien conèixer una mica més l'Esperit Sant, estimar-lo una mica millor. És en el marc de la pregària i de l'experiència interior, personal, que se situa la nostra aproximació. Perquè no es tracta aquí més que d'un humil tempteig d'aproximació.

i del qual Jesucrist n'és el dispensador. L'Esperit Sant és més que operant, essent com és tot Ell acció i realització, constitueix l'instrument d'aquest regne; i l'instrument obra de manera tan perfecta i coincideix tan estrictament que l'Esperit mateix s'identifica amb el Reialme. Però Ell no n'és el propietari. Sí, l'Esperit és Rei, però la seva reialesa consisteix a decantar els seus súbdits vers aquell que va dir a Pilat: *Jo sóc Rei* (Jn 19,37). L'acció de l'Esperit, el seu regnat invisible sobre les ànimes, crea i manifesta la Reialesa del Verb fet carn.

Amb tot, ¿és que Jesús no va dir abans de la Pentecosta: *Us convé que me'n vagi, perquè si no me'n vaig, no vindrà a vosaltres el Paràclit?* (Jn 16,7). Jesús havia d'anar-se'n, a fi que a la seva presència visible, massa restringida (perquè era localitzada) la succeís la seva presència invisible i universal. Però és l'Esperit qui després i a partir de l'Ascensió ens fa present Jesús. És Jesús qui ens envia l'Esperit justament per a això: *Si me'n vaig, jo us l'enviaré* (Jn 16,7). El Pare envia la Coloma sobre l'Anyell, i l'Anyell envia sobre nosaltres la Coloma, no pas perquè posem la Coloma en el lloc de l'Anyell, sinó perquè la Coloma ens recordi l'Anyell. I aquí recordar no té el sentit feble de fer memòria, sinó el sentit fort de tornar a cridar de nou i eficaçment, de fer venir. La funció de la Coloma, el ministeri de l'Esperit, ens sembla que és «manifestar» l'Anyell, descobrir-nos el Crist. Ell, l'Esperit, que és l'invisible i l'impalpable per excel·lència, té per missió fer-nos Jesús espiritualment visible i tangible.

La Coloma no té pas una iniciativa independent i aïllada. Jesús diu de l'Esperit que ... *no parlarà pel seu compte, sinó que dirà tot el que haurà sentit ... ell prendrà d'allò que és meu i us ho anunciarà* (Jn 16,13-14). Nosaltres tornarem més endavant sobre les «paraules de l'Esperit». De moment retinguem solament que no hi ha més revelació de l'Esperit que la Revelació del Fill. Allò que l'Esperit ens revela, o millor Aquell que l'Esperit ens revela, és Jesús.

La Coloma davalla sobre l'Anyell per mostrar-nos-el. El Sant Esperit desvetlla i revifa en nosaltres el record de Jesús. Però aquests

mots són massa febles. L'Esperit ens posa Jesús al davant. Ell alça davant nostre la imatge, la Persona del Salvador. És el ressò de la seva Paraula, l'altaveu i l'amplificador del Verb de Déu.

I com que nosaltres mateixos no sabem escoltar Jesús, *l'Esperit ve a ajudar la nostra feblesa* (Rom 8,26). Com que no sabem «pregar com cal», ell mateix substitueix els nostres balbuceigs pels seus propis sospirs, els seus «gemecs inefables» (Rom 8,26). Ell és la font i la força de tots els nostres anhels devers Jesús. Pau ho declara: *Ningú no pot dir que Jesús és el Senyor, si no és per l'Esperit Sant* (1Co 12,3). En certa manera ell es posa en lloc nostre. Ell mateix pren el nostre lloc. És ell qui ens fa dir «jo» quan es adrecem a Jesús com a un «Tu».

Es podria dir –però sense forçar massa aquests termes filosòfics– que l'Esperit, en tant que s'identifica amb nosaltres, encara que sense confusió de naturalesa, esdevé el subjecte de la nostra vida cristiana, el subjecte que desitja i aspira, mentre que Jesús n'és l'objecte, el model, el fi cap al qual tendim immediatament (el fi suprem és el Pare). ¿Això vol dir que Jesús ens és més extern que l'Esperit? ¿Vol dir que l'Esperit ens és més interior que Jesús? I no! Jesús i l'Esperit romanen transcendents per a nosaltres i ens són alhora igualment interiors i íntims. Però hi ha diverses interioritats. D'una banda sant Pau ens diu: *Vosaltres sou el Cos de Crist, sou els seus membres* (1Co 12,27). D'altra banda també ens diu: *¿No sabeu que el vostre cos és temple de l'Esperit Sant que hi ha en vosaltres?* (1Co 6,19). És perquè cadascun de nosaltres individualment és temple de l'Esperit Sant que col·lectivament formem tots el Cos de Crist. L'Escriptura fa servir de manera gairebé equivalent les expressions «en Crist» i «en l'Esperit». Sovint sembla «apropiar» a l'Esperit més que al Crist la nostra immanència en Déu; i en canvi la instrumentalitat l'apropia al Crist més que a l'Esperit. Llavors es pensa i es diu «per Crist, en l'Esperit». La fórmula en cert sentit és ben justa. Però encara seria més just dir, si s'admeten les equacions (d'altra banda força grolleres): «L'Esperit és el subjecte i el Crist l'objecte», que no pas dir que per l'Esperit nosaltres estem en el Crist.

IV.

¿No veiem ara amb més claredat com és que fracassem tan sovint en atènyer l'Esperit Sant? Qualsevol temptativa en aquest sentit està condemnada al fracàs, si és que provem d'aproximar-nos a la Coloma i de captar-la com una realitat independent de la de l'Anyell. Quan es considera l'Esperit a part del Fill estimat, l'Esperit s'esborra, desapareix. No ens en queda res a les mans, si es pot parlar així. Nosaltres no atenyem la Coloma, si no ens ajuntem al seu vol vers l'Anyell, tot rebent d'ella la presència de l'Anyell.

Ho podem verificar en la pregària. És ben significatiu que ben poques pregàries eclesials s'adrecin directament a l'Esperit Sant.² I quan intentem pregar-li en termes personals i espontanis, sentim que no resulta gens fàcil. La pregària de contacte manca sovint d'evidència i d'intensitat. La càrrega emocional sol ser menor que la de les nostres pregàries a Jesús i potser que fins la de les adreçades al Pare. El remei d'aquest dèficit en les nostres pregàries és restablir –o millor establir– el contacte entre Jesús i l'Esperit. Potser s'experimentarà que les millors pregàries a l'Esperit són les que no s'adrecen directament o immediatament a ell, aquelles on ell és el nervi i la força, fins i tot si el seu nom no hi apareix. Esmentem de nou la frase de Pau: *Ningú no pot dir que Jesús és el Senyor, si no és per l'Esperit* (1 Co 12,3). Nosaltres preguem en l'Esperit i en veritat, ni que no ho fem segons la lletra, cada vegada que la nostra pregària, sigui quin sigui el seu destinatari, és conduïda per ell. L'Esperit no és el terme de la nostra pregària (si més no ordinàriament). És el qui està entre nosaltres mateixos i el terme de la nostra pregària. És un impuls cap al Fill. També és impuls cap al Pare, però cap al Pare trobat en el Fill. El Crist a causa de l'Encarnació

² Les set llargues pregàries que els cristians de ritu bizantí diuen de genolls el diumenge de Pentecosta, s'adrecen sigui a Déu en general sigui al Crist. Cap d'elles no s'adreça en particular a l'Esperit. Allò que domina en les rares pregàries a l'Esperit Sant, tant llatines com gregues, és la petició de la seva vinguda.

queda com a objecte immediat. És bona i autèntica pregària a l'Esperit tota pregària en què som conscients que només podem dir Senyor al Crist Jesús per l'Esperit.

No vulguem deturar el vol de la Coloma vers l'Anyell. Com n'és de temptador d'interrompre aquest vol, d'atrapar la Coloma, mirarnos-la a pleret, acaronar-la. De familiaritzar-nos amb ella, de fer de la seva contemplació la nostra delícia! L'estimada Coloma que tan pocs homes coneixen, que tan pocs estimen!... Si hem sentit una mica, només una mica, el seu misteri de dolcesa i de tendresa, l'amor tan generós i desinteressat amb què secretament ens embolcalla, i els seus abismes d'ocultament, nosaltres estem a punt d'exclamar també: *Mira, l'hivern ja ha passat... Se sent la tórtora pels nostres camps... Coloma meva, en les esclatxes de la roca, en els amagatalls dels espadats, fes-me veure la teva cara, fes-me sentir la teva veu, perquè la teva veu és suau, i la teva cara, bonica* (Ct 2,12.14). I nosaltres somniem potser en una vida vora la Coloma, dedicada a ella...

Però la Coloma no perviurà pas en nosaltres, si suspenem la seva cursa. Per uns instants podem descobrir la joia de la seva presència. Com a poc reflecteix la joia d'una altra presència. La Coloma no vol tenir res que sigui només d'ella, res en exclusiva. La presència de la Coloma requereix la introducció d'aquesta altra presència, la Coloma demana cedir-li el lloc. Ve a nosaltres per tal de conduir-nos amb ella vers l'Anyell.

V.

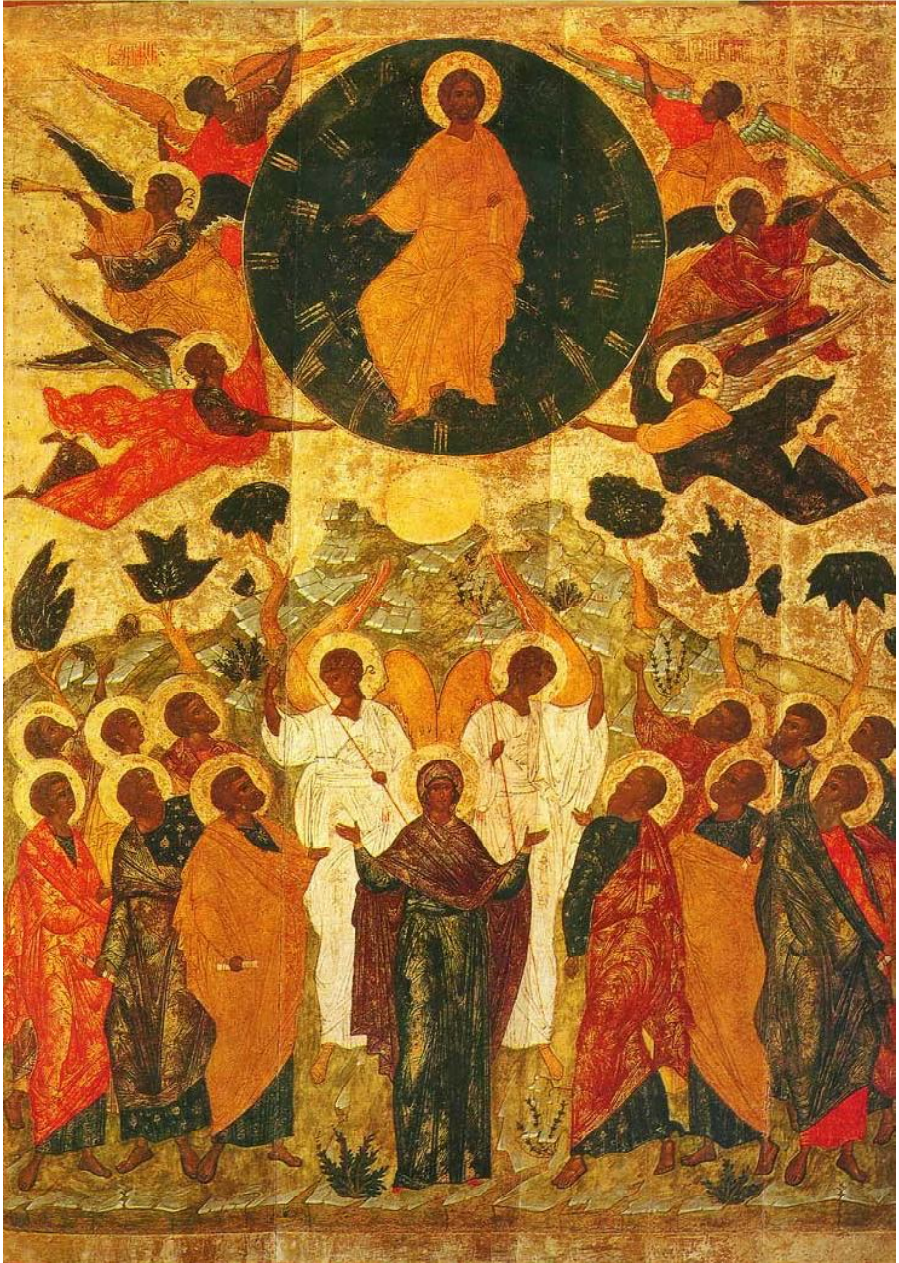
Dir que la Coloma emmena a l'Anyell seria massa poc. Ella ens fa penetrar realment a l'interior de l'Anyell. El moviment pel qual l'Esperit Sant ens duu vers Jesús no s'atura pas davant la persona del Salvador. Ja ho hem vist: com que som temples de l'Esperit, que és l'ànima del cos total del Crist, esdevenim membres de Jesús. I vet aquí que incorporats a ell descobrim que és el mateix Esperit qui el mou. El voler i l'obrar del Déu fet home estan posats sota la dependència de l'Esperit. És per unir-nos a aquesta dependència, a aquesta inspiració, que Jesús envia el «seu» Esperit als homes. Com més profundament ens fa entrar l'Esperit en el Crist, com més ens endinsa en ell, més experimentem que segons els Fets dels Apòstols l'Esperit Sant és l'Esperit de Jesús (Ac 16,7).

L'Esperit del Senyor reposa sobre meu (Lc 4,18). El Messies en persona ho declara a la sinagoga de Natzaret. Tota la vida de Jesús transcorre sota el guiatge de l'Esperit. Ha estat *concebut per obra de l'Esperit Sant* (Lc 1,35).³ És l'Esperit qui el *condueix* (Mt 4,1) al desert per ser-hi temptat pel diable –qui l'*empeny* (Mc 1,12), es diu en un altre lloc amb més força. Jesús *exulta en l'Esperit* (Lc 10,21). Ja hem parlat del davallament de la Coloma en el baptisme de Jesús. L'ofrena d'ell mateix, que fa Jesús en la Passió, és inspirada per l'Esperit.⁴ L'Esclat no ens mostra la Coloma posant-se sobre la creu, on és immolat el veritable Anyell pasqual (amb tot, l'art cristià primitiu farà servir aquest tema), però essent Jesús sensible i obedient a les més petites mocions de l'Esperit no podem dubtar que aquest Esperit el dirigia i sostenia en cada episodi de la Passió. En fi –i potser no ens en recordem gaire– sant Pau declara que és pel seu Esperit que el Pare ha ressuscitat Jesús d'enmig dels morts (Rm 8,11). És en Jesús on trobem plenament l'Esperit. La vida que Jesús ens comunica és la mateixa vida que l'Esperit anima i orienta en ell.

³ Les nostres pregàries d'Advent i de Nadal haurien d'agrair millor l'Esperit, instrument de l'Encarnació.

⁴ He 9,14. A més del ministeri de l'Esperit en la Passió de Jesús, amb les precaucions i matisacions que convinguin, ¿no es podria parlar d'una Passió de l'Esperit? Si és que no s'han de buidar de tot contingut positiu o almenys d'afeblir singularment les paraules de Pau: *No entristiu l'Esperit Sant* (Ef 4,30) i: *No extingiu l'Esperit* (1 Te 5,19), ¿no podríem admetre que una Passió continuada de l'Esperit s'esdevé en el nostre món cada vegada que la nostra grolleria ofega la veu de la Coloma i es fa impermeable a les seves delicades suggestions? Aquí toquem la qüestió tan profunda i complexa d'un «sofriment de Déu». Si bé la perfecció divina exclou el sofriment en el sentit humà d'un aspecte negatiu de l'ésser, d'una privació imposada per la força, alguns teòlegs moderns, fins i tot els tomistes, no exclouen la possibilitat d'una sofrència divina en un sentit sobrehumà. Déu coneix la pena dels homes pel dedins, i tots els modes d'ésser, compreses les limitacions i sofrències, tenen les seves arrels en el seu ésser, sense que ell en surti minvat. Un acte pel qual Déu no hauria de suportar, sinó que assumiria voluntàriament el dolor del món prenent-lo damunt d'ell, seria un acte lliure de la seva sobirania i no disminuiria en res la seva perfecció. L'amor diví crearia lliurement la seva pròpia càrrega. La unitat divina faria simultanis sofriment i victòria. La sofrència remuntada, il·luminada, transfigurada seria la matèria a partir de la qual Déu faria sorgir el seu triomf. Dir que Déu sofreix, no seria pensar en termes de sofrència humana, sinó creure que «alguna cosa» en Déu correspon al sofriment de la creació –d'una manera transcendent i inefable.

VI.

Aquesta comunicació de vida queda ben expressada pel fet que l'Esperit es manifesta en forma d'alenada o de vent.

L'Escriptura identifica la vida amb l'alè. En la creació d'Adam Déu *li va infondre l'alè de vida, i l'home es convertí en un ésser viu* (Gn 2,7). Aquesta primera creació, aquesta primera alenada, constitueixen la preparació d'una creació i d'una alenada noves: les de l'Esperit.

El matí del dia de Pentecosta, estant els deixebles aplegats en un mateix lloc, *va venir des del cel un brogit semblant al d'una impetuosa ventada* (Ac 2,2). Però el vent de Pentecosta no era pas el primer a bufar sobre els deixebles. El vespre de Pasqua Jesús s'havia aparegut als deixebles, *va bufar damunt d'ells i els digué; rebeu l'Esperit Sant* (Jn 20,22).⁵ El matí de Pentecosta el vent sembla venir del cel, no sembla pas estar en relació directa amb Jesús, en canvi l'alenada del dia de Pasqua emana de Jesús de manera visible. Aleshores l'Esperit Sant el confereix Jesús. El vol de la Coloma és obertament impulsat i dirigit per l'Anyell.

L'Esperit insuflat per Jesús el vespre de Pasqua va quedar com latent o quiescent en els deixebles fins al matí de Pentecosta. Llavors la bufada es manifestà amb puixança i esdevingué un vent violent, impetuós. El bategar d'ales de la Coloma va prendre les dimensions de la tempesta.

⁵ La traducció més corrent, *Rebeu l'Esperit Sant*, no és del tot exacta. En el text original grec el verb emprat és *lambanein* que no significa «rebre» sinó «prendre». El mateix verb del relat de la Cena: *Preneu, això és el meu cos* (Mc 14: 22). L'home no és purament passiu en la recepció de l'Esperit. Ha de «prendre» l'Esperit de manera activa, ni que la iniciativa romanguí enterament divina.

La continuïtat entre el vent de la Pentecosta i la primera alenada de la Pasqua –entre el vent de la Coloma i l’alenada de l’Anyell– és afirmada per l’apòstol Pere. De seguida, immediatament després de la vinguda pentecostal de l’Esperit, en el seu discurs a la multitud Pere afirmava: *Aquest Jesús ... [l’Esperit Sant] l’ha abocat amb abundància: això és el que vosaltres veieu i sentiu* (Ac 2,32-33). I l’efecte d’aquesta difusió és que *amb gran poder els apòstols donaven testimoni de la resurrecció de Jesús, el Senyor* (Ac 4,33).

Així, tothom que hagi acollit i acceptat el Crist, posseeix l’Esperit de la manera latent amb què el posseïen els deixebles abans de la Pentecosta. Falta obtenir aquesta Pentecosta (ni que sigui invisible als ulls dels homes, ni que sigui purament interior) mitjançant la qual l’Esperit es manifesta amb puixança en nosaltres i per nosaltres. Però el gran vent de la Pentecosta no és concedit sinó als qui han estat preparats per l’alenada del Salvador, comunicada el vespre de Pasqua. Cal d’entrada en el silenci, en el secret, haver-se unit íntimament a Jesús, haver recollit i acollit dels seus llavis l’Esperit, que ell transmet.

L’experiència dels sants suggereix que el vent impetuós de Pentecosta –la vinguda de l’Esperit en la força– és un fenomen extraordinari i excepcional, i que més sovint l’alenada de l’Esperit és percebuda com aquell murmuri suau que el profeta Elies va sentir a l’Horeb.⁶

L’alenada encara expressa una altra cosa que la comunicació de la vida divina. Jesús digué a Nicodem: *El vent bufa allà on vol; en*

⁶ *Aleshores s’aixecà de davant el Senyor un vent huracanat i violent que esberlava les muntanyes i esmicolava les roques, però en aquell vent el Senyor no hi era. Després del vent va venir un terratrèmol, però el Senyor tampoc no era en el terratrèmol. Després del terratrèmol va arribar foc, però el Senyor tampoc no era en aquell foc. Després del foc es va alçar el murmuri d’un ventijol suau. En sentir-lo Elies es tapà la cara amb el mantell, va sortir de la cova i es quedà dret a l’entrada. Llavors una veu li parlà* (1 Reis 19,11-13).

sents la remor però no saps d'on ve ni on va. Així mateix passa amb el qui neix de l'Esperit (Jn 3,6).

L'home lliurat a l'Esperit s'assembla a una fulla que el vent s'emporta. L'Esperit Sant obra en nosaltres. Ens mou. En això difereix del Verb que ens il·lumina i instrueix. El Verb de Déu obra sobre el nostre intel·lecte, sobre el nostre pensament. L'Esperit actua sobre el nostre voler, infonta en els nostres sentits intencions divines. Però no es tracta d'accions paral·leles, sinó que convergeixen cada moment. Qualsevol que sigui l'acte concret a què ens inclina l'Esperit, sempre és en darrer terme Jesús que ens fa desitjar i atènyer. En tot moviment de la nostra ànima vers Jesús hi ha l'Esperit. Deixar-se dur per aquest moviment és unir-se a l'Esperit. I això és la pietat fonamental envers l'Esperit Sant.

Hi ha molts graus en la vida lliurada a l'Esperit. Molts s'esforcen per no ser infidels a les normes i preceptes, sense buscar explícitament o conscientment d'obrir-se a les seves «inspiracions». Altres es fan mal·leables al guiatge de l'Esperit en algunes grans i rares ocasions. D'altres prenen consciència que davant Déu totes les ocasions són grans; que no existeixen les accions petites o indiferents; i que cada elecció voluntària, cada opció per insignificant que sembli –la paraula a dir, la carta a escriure, la lectura a fer o l'itinerari a emprendre– es pot portar a terme sota el guiatge⁷ de l'alenada divina. És la vida «guiada». En un grau superior podem esdevenir presoners de l'Esperit i no avançar més que lligats, emmanillats a ell, com va ser el cas de l'apòstol Pau.⁸ Aquestes són les etapes d'una vida en santa obediència. L'essencial és començar des d'allà on som, amb el poc que tenim.

⁷ Per què no fer reviure aquest mot, freqüent en la llengua dels segles XVI i XVII, que correspon exactament a l'anglès *guidance*, d'ús molt estès en el moviment de rearmament moral.

⁸ *Ara, encadenat per l'Esperit, me'n vaig a Jerusalem. Ignoro el que m'hi ha de passar (Ac 20,22).*

El vol de la Coloma sobre Jesús, en la visió que en va tenir Joan Baptista, representa l'acció dirigida, la voluntat orientada, l'operació de l'Esperit que el Pare envia vers el Fill, vers l'Anyell, per tal que reposi sobre ell.

VII.

El matí de Pentecosta l'Esperit no va davallar sobre els deixebles en forma de Coloma. *Llavors se'ls van aparèixer unes llengües com de foc, que es distribuïen i es posaven sobre cada un d'ells (Ac 2,3)*. ¿Què representaven aquestes llengües?

Cada deixeble rep una de les llengües de foc. Es remarca així el personalisme de la vida segons l'Esperit. Els apòstols, la Mare i els germans del Senyor, les altres dones i els altres deixebles presents: tots reben als ulls dels homes una porció igual de l'Esperit.

De seguida *començaren a parlar en diverses llengües tal com l'Esperit els concedia d'expressar-se (Ac 2,4)*. No és aquí el lloc d'examinar què fou el parlar en llengües el dia de Pentecosta. ¿Es tractava d'un coneixement infús i miraculós de llengües aleshores en ús? ¿O és que els deixebles s'expressaven en arameu mentre que els qui els sentien els entenien cadascun en la seva llengua? ¿O bé els oients obtingueren una percepció espiritual directa del sentit de les paraules independentment dels mots pronunciats? ¿O, encara, va passar alguna cosa anàloga als fenòmens de glossolàlia que es produïrien més tard a Corint? Poc importa. Seria imprudent excloure la glossolàlia de les manifestacions espirituals possibles en la nostra època. Amb tot, el parlar en llengües del matí de Pentecosta pot revestir-se d'un aspecte més quotidià i menys espectacular. Del que es tracta per a nosaltres és de trobar, en la mesura que l'Esperit ens ho concedeixi, la llengua, el llenguatge que pugui tocar el cor d'aquells a qui ens adrecem. Més enllà dels mots el cor parla al cor (*cor ad cor loquitur*). Vet aquí una gràcia de la Pentecosta que nosaltres podem cercar assíduament, i hem de fer-ho.

L'òrgan de la llengua té una significació en relació a l'Esperit Sant. Als hebreus els impressionava molt el gemec, el parrupeig dels coloms. La Coloma és la veu divina i la seva llengua n'és l'òrgan visible. El Pare pensa. El seu Pensament és el Verb, el Logos, la Paraula. Aquesta Paraula és portada per la veu, que és l'Esperit.

¿Però l'Esperit no profereix mai paraules que siguin pròpies d'ell? ¿No ens arriba a parlar tal com ens parla el Fill? El llibre els Fets dels Apòstols ens parla de diverses ordres donades per l'Esperit. En realitat tota paraula divina és una paraula de Jesús, d'aquell que és ell mateix paraula, el Verb fet carn. L'Esperit no parla pas d'ell mateix, com afirma el Salvador. ¿Com és, doncs, que certes paraules són atribuïdes a l'Esperit? Notem que aquestes intervencions de l'Esperit són força rares, són breus. Constitueixen ordres precises, indicacions concretes, com ara: *Separau-me Bernabé i Saule* (Ac 13,2). L'Esperit Sant impedeix a Pau i a Timoteu anunciar la paraula a Síria. Tampoc no els permet anar a Bitínia (Ac 16,6-7). No es diu pas clarament si aquestes consignes s'han expressat amb mots. El primer cas esmentat és l'únic on apareix un text de l'Esperit. També l'Esperit adverteix a Pau que *a cada ciutat l'esperen cadenes i sofriments* (Ac 20,22). Aquí es tracta d'un missatge breu i pràctic, la formulació del qual no es reproduïx literalment.

Al símbol de la fe confessem l'Esperit «*que parlà per boca dels profetes*». Això significa que l'Esperit va preparar, adaptar, moure els profetes a rebre i difondre allò que els era comunicat pel Verb de Déu. Però l'Esperit no era la Paraula.

L'Esperit, per tant, difereix essencialment del Verb. I amb tot, n'és l'herald i el portaveu, pel fet que n'és la Veu. Entre l'Esperit i el Verb hi ha la mateixa relació que entre la veu i la paraula. La Veu per les seves modulacions i inflexions individualitza el contingut objectiu, igual per a tothom, de la Paraula. Fa assimilable la Paraula. No tan sols obra l'Esperit sobre la nostra voluntat i ens mou a l'acció, sinó que, en tant que és Veu, profereix la Paraula adaptant-la als nostres sentiments,

influint sobre les nostres emocions. Efectivament ajusta la Paraula a cada ànima. Segons l'oient carrega el mateix Verb de variats matisos.

No és impossible un diàleg amb l'Esperit. Ara bé, pertot arreu on hi ha diàleg, hi ha diàleg amb el Logos, amb Jesús. És Jesús qui parla. I és l'Esperit qui porta fins a nosaltres –en nosaltres– la seva paraula. El missatge de l'Anyell ens és transmès per la veu de la Coloma.

VIII.

Les llengües que van davallar sobre els deixebles eren *com llengües de foc* (Ac 2,3). Toquem aquí un altre aspecte de l'Esperit Sant.

Entre el vent i la flama, entre l'alenada i el foc de l'Esperit, hi ha una relació estreta. El foc és una abraçada dels gasos o vapors de l'aire. No hi ha foc sense aire. La flama de l'Esperit manifesta visiblement el seu alè invisible. En la flama es dóna una conjunció de l'Esperit i del Verb, perquè el foc aporta llum i calor:⁹ L'element lluminós és el Verb, claror suprema, llum del món. Il·lumina tots els homes. Però el foc no seria percebut sense la combustió invisible, que és obra de l'Esperit i fa sorgir la calor. La combustió, l'operació de l'Esperit Sant fa aparent la Llum, el Crist. La Coloma mostra l'Anyell.

En tota acció de l'Esperit hi ha una doble combustió, dues abraçades. Hi ha allò que passa en nosaltres i allò que passa en l'Esperit mateix. Per una part l'Esperit comunica la seva pròpia flama a aquells sobre els quals opera. Els escalfa, els anima amb la viva ardor que anomenem amor, dilecció, caritat. Actua no tant sobre la intel·ligència

⁹Algú pot pensar que ens afeixuguem indègudament nosaltres mateixos amb grosseres comparacions. ¿Però és que un cristià no pot considerar el món material com un conjunt de signes, cadascun dels quals suggereix una realitat invisible?

com sobre la voluntat i els sentiments. Es fa emoció. És veritat que implorem *les llums de l'Esperit Sant*, però ell no és pas la Llum. Ell exhibeix, manifesta l'única Llum, Jesús. La produeix tal com la ignició produeix la claror.

Ja hem dit que per a nosaltres normalment les llengües de la Pentecosta signifiquen el llenguatge, que l'Esperit ens dóna per poder-nos adreçar a la diversitat de cors. I aquesta llengua nova ha de ser

«ígnia», abrandada, abrusadora –tendra i ardent alhora– tal com són les característiques de l'Esperit. Llavors nosaltres obtenim una llengua de foc. Llavors l'Esperit, la Veu, la Llengua, profereix la Paraula, el Verb, el Fill de Déu.

Ai las! ¿Com podria la llenya verda, que som, encendre's i prendre –cremar amb el foc de l'Esperit? El que és impossible per als homes és ben possible per al Senyor. El profeta Elies havia vessat per tres cops quatre galledes d'aigua sobre l'holocaust i la llenya, i l'aigua regalimava tot al voltant de l'altar; malgrat tot, el foc va baixar i va consumir l'altar i l'oblació (1 Reis 18,30-38). Tot i les meves taques, el foc de l'Esperit pot caure sobre meu ara mateix –si m'hi ofereixo...

El qui s'abraça a l'Esperit s'hi consumeix ell mateix. On hi ha foc, un cert tipus de matèria és devorada i destruïda. El foc ha de ser alimentat. En nosaltres la flama viva ha d'abrusar tot allò que no és de Déu. Sant Pau declara que l'edifici bastit no pas amb or o amb pedres precioses sinó amb fusta, fenc o canyes, serà posat a prova per les flames, i que el qui l'ha construït *se salvarà, però com qui s'escapa just del foc* (1 Co 3,12-15). No obstant, és des d'ara que ha de tenir lloc la purificació pel foc de l'Esperit i que nosaltres ens hem d'oferir com un gra d'encens posat sobre carbó ardent.

Per altra part, l'Esperit mateix s'abrusa per sempre sense que hi hagi en ell res a destruir, ja que és tot puresa, tot santedat. És l'Esbarzer Ardent que va mirar Moisès *i veié que la bardissa cremava, però no es consumia* (Ex 3,2). Oi que direm junt amb Moisès: *M'atansaré a contemplar aquest espectacle extraordinari: ¿què ho fa que la bardissa no es consumeixi?* (Ex 3,3).

En assolir-se un cert grau de calor s'arriba al punt d'ebullició. Algunes de les manifestacions de l'Esperit, que van acompanyar la seva davallada el jorn de Pentecosta, ens fan pensar en una bullidera, en una efervescència. És l'efervescència de l'Esperit. Hi va haver guaricions, parlars nous, trasbalsadores intervencions divines. És natural que ens

preguntem com és que aquelles intervencions ja no es donen o es donen molt rarament. En bona part dels casos la causa és la nostra falta de fe, el nostre encongiment. ¿Gosem imposar les mans als malalts? ¿Gosem avançar enmig d'un món hostil armats només amb el nom de Jesús?¹⁰ Però la puixança de l'Esperit no s'ha exhaurit, ni ha deixat de manifestar el Crist. Tota la història dels sants ens mostra les gràcies de Pentecosta fent irrupció en la quotidianitat. Sovint ni tan sols les percebem com a gràcies, perquè ens esperaríem coses extraordinàries. Però allò que és propi de l'Esperit no és pas produir taumaturgs ni miracles exteriors. Els qui es fan dòcils a l'Esperit esdevenen capaços de fer les coses «ordinàries» d'una manera extraordinària, de dur a terme l'acte més banal amb una intenció nova i més alta. Aquest «extraordinari» s'escapa de les mirades, però tot ha estat transfigurat i transformat. El ferro no ha deixat de ser ferro. La seva temperatura no gensmenys ha canviat. El foc l'ha enrogit i emblanquit.

IX.

Mirem-nos encara la Coloma, donat que la Coloma és l'única forma vivent i no simplement material amb què se'ns ha manifestat l'Esperit.

Quan el baptisme de Jesús, la Coloma baixa damunt d'ell. Aquesta davallada és un do, el do que el Pare fa al seu Fill estimat. La Coloma és donada a l'Anyell. I és que el més pregon en el misteri de la Coloma és justament la manifestació de l'Esperit com a do, o més aviat en tant que el Do.

Rebreu el do de l'Esperit Sant (Ac 2,38) diu l'apòstol Pere. Tot el llibre dels Fets mostra fins a quin punt el do de Déu s'identifica amb l'Esperit Sant. Els Pares grecs han aprofundit aquesta noció. Diuen que l'Esperit no és tan sols Dador, el qui atorga els dons, sinó que ell mateix

¹⁰ Els resultats assolits avui dia per la renovació pentecostal podrien proporcionar matèria per a un examen de consciència i per a molt saludables reflexions.

és el Do per excel·lència, el qui dóna la seva pròpia persona. Més encara, ell és un amb la donació, amb l'acte de donar, perquè és en l'acció que es revela l'Esperit. El seu esdevenir, la seva actualitat és d'alguna manera esgotar-se, despendre's ell mateix. Ell es desprèn fins a l'infinit. És fecunditat, vessament, generositat, dispendi. Heus ací per què l'Esperit és tan difícil de «copsar». Només el descobrim en la comunicació d'ell mateix a un altre. Sembla esvanir-se si provem de fixar-lo, d'establir-lo, de situar-lo en un lloc, quan per tot el seu moviment «tendeix» a posar-se sobre els altres, uns altres i encara uns altres. I a vincular-los a l'Anyell. Es buida ell mateix en un abisme d'extraversió i d'abnegació. I no es mostra si no és vers un altre o prop d'un altre. És a causa d'aquest «ésser a prop» que Jesús l'anomena Paràclit.¹¹

En la nostra vida personal podem fer l'experiència de l'Esperit com a Do. Quan demanem a Déu aquesta o aquella altra cosa terrestre, mai no estem segurs que la nostra petició sigui conforme a la seva voluntat. Però hi ha una pregària que estem ben segurs que serà escoltada, si nosaltres mateixos no hi posem obstacle. És la petició del Do suprem, la demanda de l'Esperit. Jesús proclama: *Si vosaltres, que sou dolents, sabeu donar coses bones als vostres fills, molt més el Pare del cel donarà l'Esperit Sant als qui l'hi demanen!* (Lc 11,13). Vet aquí el baptisme de l'Esperit, un baptisme tothora accessible, tothora renovable amb l'única condició que nosaltres ens oferim sincerament a la Coloma.¹²

¹¹ El mot *Paraklitos* ha estat traduït sovint per «Consolador». Però el seu significat exacte és: «el qui és cridat a prop». L'Esperit és al costat nostre com un amic, un ajut, un defensor contra el món. Jesús mateix és el nostre Paràclit, el nostre advocat prop del Pare (1 Jn 2,1). Ell anuncia que ve un segon Paràclit (Jn 16,13). Aquest segon Paràclit, l'Esperit, és l'advocat de Jesús davant nostre, el defensor de la causa de Jesús, el desvetllador del seu record, el ressò de la seva paraula. És en aquest sentit que es pot dir primerament que l'Esperit és el Consolador. És enviat als deixebles per tal de consolar-los de l'absència visible de Jesús. Secundàriament l'Esperit ens consola de les nostres tristeses diàries, tristeses que no són sinó una part de la gran tristesa de no veure el Salvador.

¹² Potser no seran superflus alguns mots sobre el «baptisme de l'Esperit». Jesús digué als deixebles: *D'aquí a pocs dies sereu batejats amb l'Esperit Sant* (Ac 1,5).

X.

L'Esperit és do, és el Do per a nosaltres. I podem comprovar la realitat de l'Esperit com a Do. Però la concepció del Do ens permet també, en certa humil mesura, d'obtenir alguna clarícia sobre les relacions de la Coloma amb l'Anyell i amb el Pare, que de manera invisible envia la Coloma sobre l'Anyell. I ara toquem el misteri insondable, inefable, de les Tres Persones divines. I tot el que en direm –ja s'entén– serà tan sols un pobre balbuceig.

Hi ha moltes maneres d'aproximar-se a la Personalitat de l'Esperit Sant. Es pot definir com una relació, no gens abstracta, sinó substancial i vivent, a l'interior de Déu: allò que li és propi és l'«espiració» (igual que el que és propi del Fill és la «filiació» i el que és propi del Pare és la «generació»). També es pot partir o prendre com a terme de comparació l'activitat psicològica de l'home i establir així una relació especial entre el nostre intel·lecte i el Verb diví o entre la nostra voluntat i l'Esperit Sant, estant el Pare a l'origen de l'un i de l'altre. Amb tot,

Evidentment és l'anunci de la Pentecosta. Ara bé, com ja hem vist, els deixebles havien rebut l'Esperit abans de la Pentecosta, el vespre de Pasqua. El que sembla caracteritzar el baptisme de l'Esperit Sant és la baixada de l'Esperit amb certa puixança. Una davallada que no sembla estar lligada a determinades condicions externes d'institució o de ministeri. Saule convers rep l'Esperit Sant abans de ser batejat amb aigua. El va rebre per la imposició de mans d'Ananies, el qual no sabem que tingués cap mandat apostòlic per a això. Igualment els nous convertits de Jaffa foren «batejats amb l'Esperit Sant» abans del baptisme amb aigua. D'altra banda, el descens de l'Esperit és un fenomen renovable. Els germans que havien rebut l'Esperit en la Pentecosta, una altra vegada foren «plens de l'Esperit» (amb la manifestació pentecostal del tremolor de terra) després de l'alliberament miraculós de Pere i Joan, i la pregària col·lectiva perquè es realitzessin prodigis en nom de Jesús (sempre l'enllaç Jesús-Esperit). El baptisme de l'Esperit segons les dades de l'Esclusura és presentat com una intervenció divina independent d'una jerarquia o d'una institució. Qualsevol que posseeixi l'Esperit, podrà, si Déu ho vol, comunicar-lo als altres de manera no sacramental, sovint de manera silent i implícita en el curs de la vida quotidiana. L'Esperit també pot baixar sobre nosaltres en el secret de la nostra cambra, tan sovint com implorem de debò la seva vinguda.

intel·ligències elevades i santes han provat d'atansar-se a l'Esperit Sant per una altra via, a través de la concepció del do d'una persona a una altra, quan la primera es dóna ella mateixa.

Déu és Amor. La Persona del Pare és la iniciativa i la Font de l'Amor. El Pare és el primer Amant, la tendresa increada, el cor d'on tot prové. La Persona del Fill és la del primer Amat. Secundàriament, el Fill també és Amant, però d'entrada és l'Amat, el Predilecte. ¿Definirem l'Esperit com l'amor del primer Amant i del primer Amat? En un cert sentit això és just. Però si és ben fàcil concebre un Amant i un Amat com a persones, és més difícil personalitzar l'Amor, que ens sembla més aviat un estat de l'ànima. I així som conduïts a la concepció d'una tercera Persona (no n'hi podria haver més de tres, perquè es tracta de les tres úniques relacions possibles sense confusió de l'una amb l'altra) –a la concepció d'un Tercer, que seria co-Amant i co-Amat. La seva situació en relació a les dues altres Persones seria una relació de codilecció. Lluny d'entrar, per intrusió, en el cercle i bescanvi de l'amor diví, *el condilectus*,¹³ igual que el Pare i el Fill, seria el Do –el do més gran que es pugui imaginar, el do d'una Persona oferta ella mateixa,¹⁴ do tenint per primer principi la persona divina del Pare, que és l'única «font»¹⁵ primigènia.

¹³ Devem aquesta expressió ja en el segle XII a Ricard de Sant Víctor, el gran teòleg de l'Esperit com a «persona donada».

¹⁴ Potser les exigències d'amor de l'ànima humana ens ajudaran un poc a comprendre aquesta concepció de la «Persona-Do». Imaginem que una persona s'hagi donat a una altra, estimant-la tan totalment i tan pregonament que no li quedi res d'ella mateixa per donar. ¿Què més podria desitjar la persona amant per oferir encara alguna cosa? Només això: un nou amor igual, idèntic al primer. Aquest amor postula una consciència vivent, una tercera persona que seria un do emanant de la generositat suprema de l'Amant. Una donació així és ben irrealitzable en l'experiència humana, ni que pugui ser somniada. Però troba el seu acompliment en els misteris de la caritat divina.

¹⁵ L'afirmació que el Pare és l'única Font, iniciativa absoluta, és igualment acceptada tant pels qui admeten que l'Esperit procedeix només del Pare com pels qui admeten que l'Esperit procedeix del Pare i del Fill, com també dels qui admeten que procedeix del Pare pel Fill. Tots admeten que l'Esperit, estimat pel Pare i pel Fill, els retorna l'amor de què és objecte.

XI.

L'Esperit es manifesta als homes com a impuls vers el Fill. Però el Fill és impuls vers el Pare, clam adreçat al Pare. Ja ho hem dit, la pregària que l'Esperit suscita en els nostres cors –llevat d'alguns casos excepcionals –no és pas una pregària que s'adreci a ell mateix, ell no n'és el terme. És una pregària adreçada vers el Fill i, a través del Fill, envers el Pare. Escoltem sant Pau: *I sabem que som fills, perquè Déu ha enviat als nostres cors l'Esperit del seu Fill, que crida: Abbà, Pare!* (Gal 4,6).

Nosaltres podem entrar, en tant que és permès de dir-ho així als homes, en la intimitat del Pare i del Fill, intentant unir-nos als sentiments del Pare envers el Fill i als del Fill envers son Pare. També podem intentar unir-nos als sentiments del Pare envers l'Esperit i als de l'Esperit envers el Pare i el Fill. Per un esguard amant, per un ardent desig, mirarem de coincidir¹⁶ amb el vol de la Coloma vers i sobre l'Anyell. Entrarem, doncs, en la tendresa del Pare, que la Coloma duu al Fill. Amb el Fill estimarem el Pare. Amb l'Anyell estimarem la Coloma.

No ens és possible trobar-nos en contacte amb una de les Tres Persones divines sense entrar en contacte per això mateix amb les altres dues.¹⁷ Si diem que el Pare o el Fill o l'Esperit obra en nosaltres un efecte determinat, convé afegir sempre que en cada cas hi ha cooperació de les altres dues Persones. Quan llegim l'Evangeli, cal suplir allò que el text no declara explícitament. Hi llegim que Jesús ha dit això o ha fet allò, però ho ha dit o ho ha fet mogut per l'Esperit Sant. I quan llegim al llibre dels Fets que l'Esperit ha produït tal o tal altre resultat, afegim-hi

¹⁶ En el ple sentit etimològic d'aquest mot *incidere*: «caure a sobre», i del mot *cum*: «amb».

¹⁷ El benaurat Agustí expressava magníficament aquesta necessitat: *És impossible dividir l'amor. Escull tu mateix qui vols estimar. Immediatament totes les altres coses se li ajuntaran... No defugiràs l'amor en nom d'un altre amor. En aquest amor es té tot* (In epist. Johan. 10,3).

que cada vegada és l'Esperit de Jesús, enviat als homes per Jesús. I finalment no oblidem la Font: el Pare. Llegir així les Escriptures constitueix l'autèntica pietat envers l'Esperit, més que no pas provar d'aïllar-lo o de delimitar les fronteres de l'acció que li és pròpia.

Fins en les relacions «incomunicables» de les Tres Persones – generació, filiació, espiració– subsisteix una meravellosa unitat. Entre les tres no hi ha pas oposició ni juxtaposició, el que hi ha és posició «vers» els dos altres, posició «per als» dos altres, i en segon lloc vers nosaltres i per a nosaltres per gràcia. Les tres relacions fonamentals, que hem anomenat incomunicables, no obstant estan coordinades talment que aboquen a una «comunicabilitat» suprema entre els Tres. I com que hi ha aquesta «comunicabilitat» suprema, hi ha consubstancialitat.¹⁸

Heus ací el que descobrim, si seguim fins al final el vol de la Coloma, si observem *d'on ve i on va*. Com al baptisme, veiem la Coloma

¹⁸ L'obra mestra de l'antiga iconografia russa, la Trinitat d'Andrei Rublev, expressa molt bé allò que hi ha d'idèntic i de distint en les Tres Persones divines. Els tres àngels asseguts a la taula d'Abraham tenen el mateix rostre, però expressió i actitud diferents. L'àngel que representa el Pare assenyala al Fill el plat que conté el vedell (víctima sacrificial) en un gest més insinuat que afirmat, gest contingut, retingut, com contràctil, que suggereix el sacrifici i hi invita. L'àngel que representa el Fill decanta dolçament el cap en una dolorosa obediència. També ell estén la seva mà cap al plat en un gest no tant dubitatiu com exploratori. I notem que el tercer, l'Esperit, fixa la mirada en el Fill amb una concentració total, desolada. Tot en ell és simpatia, pietat, «compassió» per la futura Passió. Ell aquí duu a terme supremament el ministeri de Paràclit i Consol. La contemplació d'aquesta icona ens iniciarà millor que moltes pàgines en la relació de l'Esperit amb el Fill. La icona de Rublev té un altre valor simbòlic. Mostrant les Tres Persones com tres àngels dotats d'una mateixa bellesa, ens deslliura de l'ancià de gran barba blanca i ens revela que la juvenesa i bellesa del Fill són reflex de l'eterna juvenesa i l'eterna bellesa del Pare. I ens ajuda a prendre més consciència de la personalitat de l'Esperit, també àngel jove i bell. Certament el símbol de la coloma és de gran profunditat i d'indescriptible encís. Tanmateix molts de nosaltres, si maldem per una visió concreta de l'Esperit, serem poderosament ajudats per la imatge del Tercer Àngel radiós de bellesa i joventut.

reposar sobre l'Anyell. Com al baptisme, sentim la veu del Pare, que ha enviat l'Esperit, proclamar predilecte el Fill.

XII.

És en el cara a cara de l'ànima amb el seu Déu que fins ara hem considerat la Coloma i l'Anyell. L'Esperit crida el Verb. La veu de l'Esperit clamant en nosaltres vers el Crist, s'uneix a un altra veu, la de l'Església veritable, l'Església pura i sens taca. Si escoltem fidelment la veu de l'Esperit dins nostre, ens ajuntarem a la veu de l'Església. ¿I què diuen les dues veus?

L'Esperit i l'Esposa diuen: *Veniu!* (Ap 22,17). L'Esposa és l'Església. L'Apocalipsi ens la presenta esposada amb l'Anyell. La veu de l'Església –de l'Església santa– s'ajusta perfectament a l'altra veu, que és la de l'Esperit mateix. I diu la mateixa cosa. Es fa ressò de la crida que l'Esperit, com hem vist abans, no deixa d'adreçar a Jesús: *Veniu!*

Així el darrer capítol del llibre de l'Apocalipsi ens mostra l'Església, com l'Esperit, tendint vers l'Anyell. Sota l'impuls de l'Esperit, l'Església recapitula tota la seva pregària al Crist en aquest únic mot: *Veniu!*

En nosaltres mateixos l'Esperit no deixa de dir a Jesús: *Veniu!* Cent vegades cada dia, mil vegades cada dia, dolçament, afectuosament. L'Esperit s'esforça per suscitar en nosaltres una orientació vers Jesús, la crida de Jesús. És el seu ministeri en relació als homes. Només hi haurà en nosaltres una autèntica pietat envers la Coloma, si moguts per l'Església de Déu i junt amb ella li diem, a l'Anyell: *Amén! Veniu, Senyor Jesús* (Ap 22,20).